

Міністерство освіти і науки України
Західноукраїнський національний університет
Юридичний факультет

Кафедра адміністративного права та судочинства

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА КУРСОВА РОБОТА
з дисципліни: «Актуальні питання адміністративного права та процесу»
на тему: «Адміністративні штрафи як інструмент забезпечення публічного
порядку: порівняння підходів України та ЄС.»

Студента групи ПРм-12

Грех Р. Т.

Керівник: д.ю.н., доц. Гречанюк Р.В.

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS ____

Члени комісії _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

Тернопіль - 2026

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ АДМІНІСТРАТИВНИХ ШТРАФІВ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ.....	6
1.1. Поняття та сутність адміністративних штрафів.....	6
1.2. Місце адміністративних штрафів у системі адміністративної відповідальності.....	7
1.3. Функції та цілі застосування адміністративних штрафів.....	9
Висновки до розділу 1.....	12
РОЗДІЛ 2. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ШТРАФІВ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄС.....	13
2.1. Нормативно-правова база застосування адміністративних штрафів в Україні.....	13
2.2. Порядок накладення та виконання адміністративних штрафів: порівняльний аналіз.....	15
Висновки до розділу 2.....	17
РОЗДІЛ 3. ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕФЕКТИВНОСТІ АДМІНІСТРАТИВНИХ ШТРАФІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ.....	19
3.1. Практика застосування адміністративних штрафів в Україні.....	19
3.2. Порівняльна оцінка ефективності адміністративних штрафів.....	22
Висновки до розділу 3.....	26
ВИСНОВКИ	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	30

ВСТУП

Актуальність теми міждисциплінарної курсової роботи зумовлена низкою об'єктивних чинників сучасного розвитку держави і суспільства. У період повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України публічний порядок набуває особливого значення як фундаментальна умова національної безпеки, стабільності суспільних відносин та ефективного функціонування публічної влади. Адміністративні штрафи, як один із найбільш поширених видів адміністративних стягнень, стають оперативним і гнучким інструментом реагування на порушення, що безпосередньо впливають на громадський спокій, обороноздатність та дотримання спеціальних правових режимів.

Водночас євроінтеграційний курс України вимагає гармонізації національного адміністративно-деліктного законодавства з європейськими стандартами, зокрема принципами пропорційності, гуманізму, належного врядування та захисту прав людини. Порівняння підходів України та країн Європейського Союзу дозволяє виявити прогалини чинного Кодексу України про адміністративні правопорушення, оцінити ефективність проєкту нового Кодексу про адміністративні проступки та визначити напрями реформування інституту адміністративних штрафів.

Науково-практичне значення теми полягає в тому, що результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення законодавства, підвищення ефективності правозастосовної діяльності органів Національної поліції, судів та інших суб'єктів владних повноважень, а також для розробки рекомендацій щодо адаптації європейського досвіду в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови. Актуальність посилюється необхідністю балансу між оперативністю державного примусу та захистом конституційних прав і свобод громадян у надзвичайних умовах.

Мета курсової роботи полягає в комплексному міждисциплінарному дослідженні адміністративних штрафів як інструменту забезпечення публічного порядку через порівняння підходів України та країн ЄС.

Для досягнення поставленої мети визначено **такі завдання:**

- розкрити теоретико-правові засади адміністративних штрафів (поняття, сутність, місце в системі адміністративної відповідальності, функції та цілі);
- проаналізувати нормативно-правову базу застосування адміністративних штрафів в Україні та особливості її регулювання в країнах ЄС;
- здійснити порівняльний аналіз порядку накладення та виконання штрафів;
- дослідити практику застосування адміністративних штрафів в Україні та країнах ЄС;
- провести порівняльну оцінку їх ефективності як інструменту забезпечення публічного порядку;
- сформулювати висновки та пропозиції щодо вдосконалення відповідного інституту в Україні.

Ступінь дослідження теми. Питання адміністративної відповідальності та ролі штрафів у забезпеченні публічного порядку традиційно привертала увагу вітчизняних учених, зокрема В. Д. Галунька, О. І. Остапенка, Ю. П. Битяка, В. К. Колпакова та інших. У сучасних умовах воєнного стану проблематику активно досліджують М. В. Колеснікова, М. Р. Дзіковський, Д. А. Козачук, О. В. Сковчилян-Павлів та ін. Порівняльний аспект з правом ЄС висвітлюється у працях О. В. Когут, В. Заросила та інших. За кордоном значний внесок зробили автори, які аналізують європейські моделі адміністративних санкцій (П. Ібаньєс Коломо, практика ЄСПЛ).

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі застосування адміністративних штрафів як інструменту забезпечення публічного порядку.

Предметом дослідження виступають теоретичні, нормативні та практичні аспекти адміністративних штрафів у правових системах України та країн ЄС.

Методи дослідження. У роботі використано загальнонаукові (аналіз, синтез, порівняння, системний підхід) та спеціально-юридичні методи (формально-юридичний, порівняльно-правовий, метод тлумачення норм права). Порівняльно-правовий метод дозволив провести аналіз підходів України та ЄС, а системний допоміг розкрити взаємозв'язок функцій штрафів з публічним порядком.

Структура курсової роботи складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. У першому розділі розглядаються теоретико-правові засади адміністративних штрафів. Другий розділ присвячено правовому регулюванню в Україні та країнах ЄС, а також порівняльному аналізу порядку накладення та виконання. Третій розділ містить порівняльну характеристику практики застосування та оцінку ефективності. У висновках підбито підсумки дослідження та сформульовано пропозиції.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ АДМІНІСТРАТИВНИХ ШТРАФІВ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ

1.1. Поняття та сутність адміністративних штрафів

Адміністративний штраф є одним із найпоширеніших і найбільш ефективних видів адміністративних стягнень, що використовується державою для забезпечення публічного порядку, законності та дисципліни в суспільстві. Згідно з Кодексом України про адміністративні правопорушення «адміністративне правопорушення (проступок) це протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність» [15].

Сутність адміністративного штрафу полягає в обов'язковому грошовому стягненні, яке накладається уповноваженими органами або посадовими особами за вчинення такого проступку. Аналізуючи працю . В. Гордійчук та Котенко Н. М. В під назвою «Адміністративний штраф як вид адміністративного стягнення» можна зробити висновок, що він оперативним засобом реагування на незначні правопорушення, які не тягнуть кримінальної відповідальності, але потребують швидкого державного втручання для відновлення порушеного порядку [6].

У науковій літературі підкреслюється, що штраф не лише карає порушника, але й виконує превентивну роль, запобігаючи повторним проступкам. У підручнику О. І. Остапенко зазначається, що адміністративне право забезпечує «загальнообов'язковість, що визначає необхідність виконання та дотримання правових норм... за невиконання яких держава застосовує заходи державного примусу» [21]. Це робить штраф універсальним інструментом публічного управління.

Порівняльний аналіз з європейським правом показує подібність підходів. Згідно з практикою Європейського суду з прав людини у справі *Engel and Others v. The Netherlands*, «кваліфікація санкції як адміністративної чи кримінальної

залежить від її природи та суворості, а не лише від формального позначення національним законодавством» [4]. У німецькому праві регуляторне правопорушення визначається як «незаконна, осудна дія, яка відповідає фактичним елементам, викладеним у законі, що дозволяє накласти регуляторний штраф» (переклад з англійської версії OWiG) [2].

1.2. Місце адміністративних штрафів у системі адміністративної відповідальності

Адміністративні штрафи посідають центральне місце в системі адміністративної відповідальності, виступаючи найбільш поширеним і гнучким видом стягнення. Вони завершують ланку адміністративно-правових заходів впливу, коли м'якші форми (переконання, стимулювання, превенція) не дають бажаного результату. Д. А. Козачук та Панфілов О. Є. зазначає, що «традиційна карально-репресивна модель адміністративної відповідальності вичерпала свій регулятивний потенціал і потребує доктринального переосмислення з урахуванням принципів належного врядування, пропорційності та гуманізму» [19, с.]

У системі адміністративної відповідальності штрафи відрізняються від дисциплінарних стягнень ширшим колом суб'єктів і від кримінальних покарань меншою суворістю та спрощеним процесуальним порядком. Вони забезпечують швидке відновлення публічного порядку без необхідності тривалого судового розгляду. Проект Кодексу України про адміністративні проступки (№ 11386) закріплює гуманістичну парадигму, орієнтовану на «пропорційність, індивідуалізацію та захист прав особи» [24].

Порівняльний аналіз з правом ЄС демонструє тенденцію до зближення. «Адміністративна відповідальність трактується як інструмент забезпечення ефективності публічного адміністрування», з поширенням процесуальних гарантій на окремі види адміністративних санкцій [19, с. 97]. У німецькому OWiG штрафи є основним засобом, з чіткими правилами: «Сума регуляторного

штрафу становить не менше п'яти євро і не перевищує тисячі євро, якщо інше не передбачено законом» (переклад) [2].

В Україні під час воєнного стану місце штрафів посилюється. «Адміністративна відповідальність... безпосередньо впливає на стабільність функціонування органів державної влади, громадський порядок і належне виконання заходів оборони держави» [17, с. 223]. Це підтверджує, що штрафи є невід'ємною частиною механізму публічного примусу в особливих правових режимах.

Особливо цікаво, що в умовах воєнного стану штрафи стають частиною ширшої системи забезпечення національної безпеки. Адміністративні правопорушення в цей період «безпосередньо впливають на стабільність функціонування органів влади та виконання заходів оборони» [17, с. 223]. Наприклад, порушення комендантської години або правил евакуації не лише караються штрафом, але й запобігають потенційним загрозам, таким як диверсії чи паніка в суспільстві. Це робить штраф не просто каральним заходом, а стратегічним інструментом публічного управління в кризових умовах.

Порівняно з європейським досвідом, українська модель еволюціонує подібно до німецької. У OWiG регуляторні штрафи застосовуються для швидкого реагування на порушення публічного порядку без кримінального переслідування, що дозволяє розвантажити судову систему та забезпечити оперативність. Автори в порівняльному аналізі зазначають, що «гармонізація адміністративних та кримінальних покарань з досвідом зарубіжних країн (Німеччина, Франція, Естонія) відкриває перспективи для змін в Україні, зокрема щодо індивідуалізації санкцій та зменшення репресивності» [10, с. 114].

Крім того, штрафи інтегруються з іншими заходами впливу. О. В. Сковчиляс-Павлів звертає увагу на проблеми чинного КУпАП, де відсутність чіткого визначення адміністративної відповідальності створює прогалини, але водночас судова практика активно застосовує аналогію закону для забезпечення справедливості [25, 223]. У воєнний час це особливо актуально: штрафи

поєднуються з профілактичними заходами поліції, що підвищує їх превентивний ефект і сприяє підтриманню довіри населення до влади.

Таким чином, місце адміністративних штрафів у системі відповідальності є динамічним і багатогранним. Вони не лише реагують на порушення, але й формують модель публічного порядку, адаптовану до сучасних викликів — від цифровізації до воєнних загроз. Європейські орієнтири (пропорційність, гуманізм) та національні реалії (воєнний стан) вимагають подальшого удосконалення законодавства, щоб штрафи залишалися ефективним, але справедливим інструментом держави.

1.3. Функції та цілі застосування адміністративних штрафів

Адміністративні штрафи виконують чотири основні функції: каральну, превентивну, регулятивну та виховну. «Адміністративно-деліктне право виконує комплексні функції: регулятивну, превентивну та каральну, які спрямовані на підтримання дисципліни, забезпечення правопорядку, охорону публічної безпеки, захист обороноздатності держави та стабілізацію управлінських процесів» [18, с. 48].

Каральна функція реалізується через безпосереднє грошове стягнення, що відновлює справедливість. Превентивна спрямована на запобігання повторним порушеннями шляхом створення стримуючого ефекту. Регулятивна встановлює чіткі правила поведінки для громадян і органів влади. Виховна формує правову свідомість і повагу до закону. О. І. Остапенко підкреслює, що норми адміністративного права забезпечують «загальнообов'язковість... за невиконання яких держава застосовує заходи державного примусу» [21].

Цілі застосування штрафів: це «забезпечення публічного порядку, захист прав і свобод громадян, стабілізація публічного управління» [2-6; 18]. У воєнний час ці цілі набувають особливого звучання. «Адміністративна відповідальність в умовах воєнного стану... безпосередньо впливає на стабільність функціонування органів державної влади, громадський порядок» [17].

М. Р. Дзіковський зазначає, що «порушення правил поведінки громадянами може спричинити дестабілізацію суспільної ситуації та створити додаткові загрози для населення» [8].

У європейському праві функції штрафів підпорядковані принципу пропорційності. У справі *A and B v. Norway* ЄСПЛ наголошує на необхідності балансу між санкцією та суспільними інтересами [1]. Директива (EU) 2024/1226 та GDPR (ст. 83) встановлюють єдині стандарти для адміністративних штрафів в ЄС [3; 5]. П. Ібáньєс Коломо підкреслює, що «адміністративні санкції повинні бути пропорційними» [14].

Таким чином, функції та цілі адміністративних штрафів роблять їх універсальним інструментом публічного порядку, адаптованим до сучасних викликів, включаючи воєнний стан та європейську інтеграцію.

Каральна функція не обмежується лише покаранням, а слугує відновленню порушеної правової рівноваги в суспільстві. У практиці застосування штрафів за порушення правил дорожнього руху чи дрібного хуліганства держава демонструє, що навіть незначні проступки не залишаються без наслідків, що формує у громадян розуміння невідворотності відповідальності.

Превентивна функція особливо ефективна в умовах воєнного стану, де штрафи за порушення комендантської години або правил світломаскування запобігають не лише адміністративним, але й потенційно кримінальним наслідкам, таким як створення умов для диверсій. С. Ф. Константінов підкреслює оперативність адміністративно-деліктного права як інструменту швидкого реагування на загрози [18].

Регулятивна функція проявляється в тому, що штрафи встановлюють чіткі поведінкові стандарти в публічній сфері. Наприклад, штрафи за порушення санітарних норм під час пандемій або воєнних обмежень регулюють масову поведінку, сприяючи колективній безпеці.

Виховна функція працює на довгострокову перспективу: регулярне застосування штрафів формує культуру законопослухняності, особливо серед

молоді та неповнолітніх, де поєднання штрафу з профілактичними бесідами дає найкращий результат [17; 9].

Цілі застосування штрафів тісно пов'язані з публічним інтересом. У воєнний час вони стають елементом національної безпеки: «порушення правил поведінки громадянами може спричинити дестабілізацію суспільної ситуації та створити додаткові загрози для населення» [8].

Це підтверджує, що штрафи не є ізольованим заходом, а частиною комплексної системи забезпечення публічного порядку поряд з діяльністю Національної поліції та військових адміністрацій [9; 17].

У європейському контексті функції штрафів підпорядковані принципу пропорційності, що є ключовим для захисту прав людини. Директива (EU) 2024/1226 та практика GDPR демонструють, як штрафи можуть сягати значних сум (до кількох відсотків обороту), але завжди з урахуванням тяжкості порушення та фінансового стану порушника [3; 5]. Порівняння з українським досвідом показує, що Україна рухається в тому ж напрямку: проєкт нового Кодексу акцентує індивідуалізацію санкцій, що зменшує ризик надмірної репресивності [24; 16].

Цікаво, що в сучасних умовах цифризації функції штрафів розширюються. Автоматична фіксація порушень ПДР через камери дозволяє оперативно накладати штрафи, посилюючи превентивний ефект і розвантажуючи органи влади [20]. Водночас судова практика Верховного Суду підкреслює необхідність балансу: скасування постанови про штраф після сплати дозволяє повертати кошти, що свідчить про захист прав платників [22; 23].

Таким чином, функції та цілі адміністративних штрафів роблять їх універсальним інструментом публічного порядку, адаптованим до сучасних викликів, включаючи воєнний стан та європейську інтеграцію. Подальше удосконалення законодавства дозволить максимально реалізувати їх потенціал без порушення балансу інтересів держави та особи [19; 14; 21].

Висновки до розділу 1

Підсумовуючи проведені дослідження, слід зазначити, що адміністративні штрафи є одним із найважливіших елементів системи адміністративної відповідальності та виступають дієвим інструментом забезпечення публічного порядку, законності й дисципліни у суспільстві. Їх правова природа полягає у застосуванні грошового стягнення до особи, яка вчинила адміністративний проступок, з метою не лише покарання, а й попередження нових правопорушень. У системі заходів адміністративного примусу штрафи займають особливе місце, оскільки поєднують у собі каральний, превентивний, виховний та регулятивний вплив, спрямований на формування належної правової поведінки та поваги до норм права.

Водночас сучасний розвиток інституту адміністративних штрафів свідчить про необхідність його подальшого вдосконалення відповідно до європейських правових стандартів та принципу верховенства права. Практика Європейський суд з прав людини акцентує увагу на необхідності дотримання принципів справедливості, пропорційності та індивідуалізації адміністративних стягнень. Важливе значення мають також положення німецького законодавства про адміністративні правопорушення (OWiG) та стандарти захисту персональних даних, закріплені у GDPR, які демонструють сучасний підхід до визначення розміру штрафів і забезпечення балансу між публічними інтересами та правами людини.

РОЗДІЛ 2.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ШТРАФІВ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄС

2.1. Нормативно-правова база застосування адміністративних штрафів в Україні

Нормативно-правова база застосування адміністративних штрафів в Україні ґрунтується передусім на Кодексі України про адміністративні правопорушення. Нагадаємо основне визначення: «адміністративне правопорушення (проступок) це протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність» [15].

КУпАП визначає види стягнень, серед яких штраф є найпоширенішим. Розміри штрафів встановлюються в неоподатковуваних мінімумах доходів громадян і постійно актуалізуються законодавцем. Закон України від 18.07.2024 № 3886-IX вніс зміни щодо посилення відповідальності за окремі правопорушення, зокрема дрібне викрадення [13]. Аналогічно Закон від 12.02.2025 № 4240-IX уточнив строки накладення стягнень і розміри штрафів для посадових осіб [12].

У воєнний стан нормативна база доповнюється спеціальними нормами. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.03.2015 № 389-VIII дозволяє тимчасове обмеження прав і свобод з метою забезпечення оборони, що прямо впливає на застосування штрафів за порушення комендантської години, правил евакуації та інших обмежень [11].

Проект Кодексу України про адміністративні проступки (реєстр. № 11386 від 28.06.2024) пропонує якісно нову модель. Він замінить застарілий КУпАП, введе чіткіше визначення проступків, посилить гарантії прав особи та гармонізує законодавство з європейськими стандартами [24].

Судова практика Верховного Суду формує єдиний підхід до застосування норм. Огляд судової практики Касаційного адміністративного суду за січень 2026 року підкреслює необхідність пропорційності штрафів і врахування обставин справи [20]. Постанова Великої Палати від 08.08.2023 № 910/5880/21 дозволяє повертати сплачені штрафи після скасування постанови [22], а постанова від 18.03.2026 підтверджує стягнення штрафів за прострочення податкових зобов'язань навіть у воєнний час [23].

Таким чином, нормативна база України є достатньо розвиненою, але потребує подальшої модернізації для повної відповідності європейським стандартам і викликам воєнного часу. Штрафи залишаються основним інструментом оперативного реагування на порушення публічного порядку.

Правове регулювання адміністративних штрафів у країнах ЄС характеризується значною різноманітністю через національну компетенцію в сфері публічного порядку, але водночас піддається впливу загальноєвропейських стандартів.

У Німеччині основним актом є Act on Regulatory Offences (Gesetz über Ordnungswidrigkeiten – OWiG). «A regulatory offence is an unlawful, reprehensible act constituting the factual elements set forth in a statute that enables the act to be sanctioned by imposition of a regulatory fine» (переклад: «Регуляторне правопорушення це незаконна, осудна дія, яка відповідає фактичним елементам, викладеним у законі, що дозволяє накласти регуляторний штраф») [2].

OWiG встановлює чіткі межі штрафів (від 5 до 1000 євро за загальним правилом) і акцентує пропорційність. Директива (EU) 2024/1226 накладає зобов'язання щодо криміналізації окремих порушень санкцій ЄС, але зберігає адміністративні штрафи як основний інструмент для менш тяжких проступків [3].

Regulation (EU) 2016/679 (GDPR) є яскравим прикладом наднаціонального регулювання штрафів. Стаття 83 передбачає штрафи до 2% річного глобального обороту за менш серйозні порушення та до 4 % за інші, з урахуванням обставин

[5]. Це демонструє тенденцію до значних фінансових санкцій для юридичних осіб.

Порівняльний аналіз показує, що в країнах ЄС адміністративні штрафи розглядаються як інструмент ефективного публічного адміністрування. В. Заросило зазначає схожість підходів у Німеччині, Франції та Естонії, де акцент робиться на індивідуалізації та пропорційності [10]. О. В. Когут підкреслює проблеми та тенденції гармонізації українського законодавства з *acquis* ЄС саме в сфері адміністративної відповідальності [16].

Особливість ЄС це поширення процесуальних гарантій (право на захист, презумпція невинуватості) на адміністративні санкції відповідно до практики ЄСПЛ. У справі *Engel and Others v. The Netherlands* Суд сформулював критерії розмежування адміністративних і кримінальних санкцій [4], а в *A and B v. Norway* наголосив на принципі *ne bis in idem* [1].

Таким чином, правове регулювання в країнах ЄС поєднує національну специфіку з єдиними стандартами пропорційності, ефективності та захисту прав людини, що є орієнтиром для України.

2.2. Порядок накладення та виконання адміністративних штрафів: порівняльний аналіз

Порядок накладення адміністративних штрафів в Україні регулюється Кодексом України про адміністративні правопорушення. Уповноважені органи (Національна поліція, суди, державні інспекції, органи місцевого самоврядування) складають протокол про адміністративне правопорушення, розглядають справу в установлені строки та виносять постанову про накладення стягнення.

Штраф має бути сплачений порушником не пізніше ніж через 15 днів з дня вручення йому постанови про накладення штрафу (а в разі оскарження — з дня повідомлення про залишення скарги без задоволення), інакше постанова

надсилається для примусового виконання до органів державної виконавчої служби [15].

У воєнний стан порядок спрощується для окремих категорій правопорушень, що дозволяє швидко реагувати на порушення публічного порядку. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» надає додаткові повноваження військовим адміністраціям та командирам для оперативного застосування заходів примусу [11].

М. В. Колеснікова та О. М. Тригуб підкреслюють, що «адміністративна відповідальність в умовах воєнного стану... безпосередньо впливає на стабільність функціонування органів державної влади, громадський порядок і належне виконання заходів оборони держави» [17]. Виконання постанов контролюється органом, який її виніс, та Державною виконавчою службою [15].

У країнах ЄС порядок накладення та виконання штрафів відрізняється детальнішою регламентацією процесуальних гарантій прав особи. У Німеччині (OWiG) передбачено можливість оскарження рішення, обов'язкове врахування фінансового стану порушника, надання розстрочки сплати та інші пом'якшувальні механізми.

Як зазначається в джерелах, «A regulatory offence is an unlawful, reprehensible act constituting the factual elements set forth in a statute that enables the act to be sanctioned by imposition of a regulatory fine» (переклад: регуляторне правопорушення дозволяє гнучке застосування санкцій з урахуванням обставин) [2].

GDPR вимагає мотивованого рішення та права на слухання (right to be heard) перед накладенням значного штрафу, а також чітких критеріїв пропорційності [5]. Директива (EU) 2024/1226 посилює вимоги до ефективності санкцій за порушення обмежувальних заходів ЄС, включаючи високі штрафи для юридичних осіб [3].

Порівняльний аналіз показує, що український порядок є більш оперативним і спрощеним, що важливо в умовах воєнного стану та великої кількості справ, але менш деталізованим щодо правових гарантій особи. Проект

Кодексу України про адміністративні проступки (№ 11386) намагається наблизити його до європейських стандартів, вводячи чіткіші строки розгляду, обов'язкову участь порушника у справі, можливість проведення засідань у режимі відеоконференції та інші сучасні інструменти [24].

Виконання штрафів в Україні часто стикається з проблемами (несплата, затягування оскарження, низький рівень примусового стягнення). Судова практика Верховного Суду підкреслює необхідність балансу: після скасування постанови сплачені кошти повертаються особі як безпідставно отримані [22]. Постанова від 18.03.2026 підтверджує можливість стягнення штрафів навіть у складних економічних умовах воєнного часу при наявності коштів у порушника [23].

У країнах ЄС акцент робиться на добровільному виконанні та ефективних механізмах стягнення, особливо з юридичних осіб (штрафи можуть сягати кількох мільйонів євро або відсотків обороту). Це забезпечує вищу стягуваність і превентивний ефект.

В. Заросило в порівняльному дослідженні зазначає, що досвід Німеччини, Франції та інших країн ЄС може стати основою для реформ в Україні, зокрема щодо індивідуалізації санкцій та посилення виконавчого провадження [10]. О. В. Когут підкреслює тенденції гармонізації адміністративного законодавства України з правом ЄС саме в частині процедурних гарантій і виконання рішень [16].

Таким чином, порівняльний аналіз порядку накладення та виконання адміністративних штрафів демонструє, що Україна має оперативну та адаптивну систему, яка добре працює в кризових умовах, але потребує посилення гарантій прав особи та механізмів виконання для досягнення європейських стандартів ефективності та справедливості.

Висновки до розділу 2

Правове регулювання адміністративних штрафів в Україні та державах Європейського Союзу має спільну основу, що проявляється у спрямованості на

забезпечення публічного порядку, попередження правопорушень і дотримання принципу пропорційності відповідальності. Водночас порівняльний аналіз свідчить про суттєві відмінності у рівні системності, деталізації правового регулювання та практичній реалізації адміністративно-деліктних механізмів. Українське законодавство, попри наявність значної кількості норм, які дозволяють оперативно реагувати на адміністративні проступки, все ще характеризується певною фрагментарністю, застарілістю окремих положень та недостатньою узгодженістю із сучасними європейськими підходами. Особливо це проявляється в умовах воєнного стану, коли держава змушена швидко адаптувати механізми адміністративної відповідальності до нових безпекових викликів. Саме тому адміністративні штрафи в Україні дедалі більше виконують не лише каральну, а й стабілізаційну функцію, спрямовану на підтримання дисципліни, належного функціонування державних інституцій та захист суспільних інтересів. Разом із тим сучасні умови розвитку держави потребують більш глибокого переосмислення ролі адміністративних штрафів, їх відповідності принципам справедливості, гуманізму та правової визначеності.

Порівняння порядку накладення та виконання адміністративних штрафів в Україні та країнах ЄС дозволяє дійти висновку, що українська система потребує подальшого вдосконалення насамперед у сфері процесуальних гарантій та механізмів реалізації відповідальності. У європейських державах значна увага приділяється захисту прав особи під час розгляду справи, забезпеченню прозорості процедур, ефективному оскарженню рішень та індивідуалізації санкцій залежно від обставин правопорушення. Для України важливим завданням є створення такої моделі адміністративної відповідальності, яка поєднуватиме оперативність реагування з належним рівнем правового захисту громадян. Необхідним є також удосконалення механізмів виконання постанов про накладення штрафів, підвищення рівня цифровізації адміністративних процедур, спрощення взаємодії між державними органами та забезпечення реальної невідворотності відповідальності.

РОЗДІЛ 3.

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕФЕКТИВНОСТІ АДМІНІСТРАТИВНИХ ШТРАФІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ

3.1. Практика застосування адміністративних штрафів в Україні

Практика застосування адміністративних штрафів в Україні демонструє їх значну роль у забезпеченні публічного порядку, особливо в умовах воєнного стану. За даними судової практики, щорічно розглядаються сотні тисяч справ про адміністративні правопорушення, більшість з яких завершується саме накладенням штрафу.

Огляд судової практики Касаційного адміністративного суду за січень 2026 року показує, що штрафи активно застосовуються за порушення правил дорожнього руху, громадського порядку, податкового законодавства та спеціальних обмежень воєнного часу [20].

У воєнний стан практика набула особливих рис. Штрафи за порушення комендантської години, правил евакуації, світломаскування та інших обмежень стали інструментом швидкого реагування. М. Р. Дзіковський зазначає, що «порушення правил поведінки громадянами може спричинити дестабілізацію суспільної ситуації та створити додаткові загрози для населення» [8].

І. С. Дрок підкреслює, що адміністративна відповідальність за порушення встановлених обмежень під час дії режиму воєнного стану дозволяє Національній поліції оперативно підтримувати публічну безпеку [9].

Проблеми практики включають низький рівень стягнення (багато штрафів залишаються несплаченими), часті оскарження та перевантаження судів.

Постанова Великої Палати Верховного Суду від 08.08.2023 № 910/5880/21 встановлює важливий принцип: «суд може стягнути на користь платника сплачену до Державного бюджету України суму адміністративно-господарського штрафу після того, як підстава такого перерахування відпала» [22]. М. І. Тернушак аналізує проблеми ефективності застосування штрафів в

Україні та пропонує шляхи їх вирішення через цифровізацію та посилення виконавчого провадження [27].

Цікаво спостерігати, як судова практика еволюціонує в бік більшої справедливості. У справах про податкові штрафи Верховний Суд у 2026 році акцентує увагу на економічній суті порушення: якщо на рахунках підприємства були кошти, достатні для сплати, то бездіяльність кваліфікується як умисна, що унеможливорює звільнення від санкцій навіть у воєнних умовах [23]. Це рішення стало важливим сигналом для бізнесу, алже воєнний стан не є автоматичним виправданням для ігнорування обов'язків.

Ще одним яскравим прикладом є масове застосування штрафів за порушення правил дорожнього руху, зафіксованих в автоматичному режимі. Тут практика показує як переваги (швидкість), так і недоліки (помилки камер, складність оскарження). Судді часто скасовують постанови через формальні порушення протоколів, що підкреслює необхідність удосконалення процедур.

Загалом практика в Україні свідчить про високу оперативність штрафів, але потребує вдосконалення механізмів виконання та індивідуалізації для підвищення превентивного ефекту. Цифровізація, посилення виконавчої служби та активніше використання європейського досвіду пропорційності можуть значно підвищити ефективність цього інструменту в забезпеченні публічного порядку.

Практика застосування адміністративних штрафів у країнах ЄС вражає своєю стандартизацією, глибоким акцентом на пропорційності та високою ефективністю стягнення. Це не просто каральний механізм, а справжній інструмент сучасного публічного управління, який поєднує швидке реагування з надійним захистом прав людини. Уявімо систему, де штраф не є формальністю, а ретельно виваженим рішенням, що враховує всі обставини справи, саме такою вона виглядає в провідних країнах ЄС.

У Німеччині основним актом залишається Act on Regulatory Offences (Gesetz über Ordnungswidrigkeiten – OWiG). Тут штрафи широко застосовуються

за порушення публічного порядку, правил дорожнього руху, екологічних вимог та адміністративних норм.

Практика показує високу стягуваність завдяки механізмам розстрочки платежу, обов'язковому врахуванню фінансового стану порушника та потужній виконавчій системі. Німецький підхід демонструє, як адміністративний штраф може бути не «карою», а ефективним корегуючим інструментом, який не руйнує бізнес чи особу, а спонукає до виправлення поведінки.

У сфері захисту персональних даних GDPR став справжнім еталоном і «грозою» для корпорацій усього світу. Штрафи тут сягають десятків і сотень мільйонів євро, що забезпечує потужний превентивний ефект.

Наприклад, у 2023 році Meta Platforms Ireland отримала рекордний штраф у 1,2 млрд євро за незаконне перенесення даних користувачів Facebook з ЄС до США. Такі приклади показують, як GDPR перетворює адміністративні штрафи на глобальний важіль впливу на технологічних гігантів, змушуючи їх переглядати політики обробки даних по всьому світу.

Директива (EU) 2024/1226 ще більше посилює практику, вводячи жорсткіші санкції за порушення обмежувальних заходів ЄС і переводячи окремі тяжкі адміністративні порушення в кримінальну площину при серйозних наслідках [3]. Це створює багаторівневу систему, де адміністративний штраф часто є першим, але дуже відчутним «ударом» за порушення.

Порівняльні дослідження підкреслюють, що в країнах ЄС (Німеччина, Франція, Польща, Ірландія) штрафи є невід'ємною частиною «administrative enforcement», а саме ефективного публічного управління, яке поєднує кару з профілактикою.

В. Заросило зазначає схожість підходів у різних країнах ЄС і перспективи для України щодо запозичення досвіду індивідуалізації санкцій [10].

Практика ЄС вигідно вирізняється вищою стягуваністю (часто понад 80–90 %), кращим захистом прав особи та активною інтеграцією цифрових інструментів: автоматичною фіксацією порушень, електронним провадженням і онлайн-оскарженням.

Це робить адміністративні штрафи не просто «штрафом», а потужним, сучасним і справедливим інструментом забезпечення публічного порядку в цифрову епоху. Для України такий досвід є цінним орієнтиром: поєднавши європейську пропорційність з українською оперативністю, можна значно підвищити загальну ефективність інституту адміністративних штрафів.

3.2. Порівняльна оцінка ефективності адміністративних штрафів

Порівняльна оцінка ефективності адміністративних штрафів в Україні та країнах ЄС показує як спільні риси, так і суттєві відмінності. Україна виграє в оперативності реагування, особливо в умовах воєнного стану, тоді як ЄС у системності, пропорційності та стягуваності. Цей аналіз дозволяє не лише констатувати поточний стан, але й окреслити перспективи вдосконалення українського інституту адміністративних штрафів з урахуванням європейського досвіду.

Україна демонструє високу оперативність накладення штрафів, що особливо цінно під час воєнного стану, адже працівники національної поліції та військових адміністрацій мають змогу застосувати штраф під час порушення комендантської години, правил евакуації чи світломаскування. Це дозволяє уникнути ескалації загроз і підтримувати стабільність суспільства без залучення складних кримінальних механізмів.

Однак така оперативність часто супроводжується проблемами виконання: значна частина постанов залишається несплаченою, а оскарження затягується через перевантаження судів. Практика Верховного Суду (постанова від 18.03.2026) показує, що навіть у воєнний час наявність коштів на рахунках порушника може свідчити про умисний характер порушення, але загальний рівень стягнення все ще потребує суттєвого покращення.

Країни ЄС, навпаки, акцентують на системності та пропорційності. Німецький OWiG, GDPR та Директива 2024/1226 створюють чітку багаторівневу систему, де штрафи розраховуються з урахуванням тяжкості порушення,

фінансового стану особи та ступеня вини. Це забезпечує високу стягуваність (часто понад 80–90 %) і потужний превентивний ефект, особливо щодо юридичних осіб. Рекордні штрафи за GDPR (Meta 1,2 млрд євро, Amazon 746 млн євро) демонструють, як адміністративні санкції перетворюються на глобальний регуляторний важіль, змушуючи корпорації змінювати політику обробки даних по всьому світу. Європейська практика також вирізняється сильним захистом прав особи: обов'язкове мотивоване рішення, право на слухання та ефективне оскарження роблять штрафи не лише ефективними, але й справедливими.

Порівнюючи дві моделі, можна виділити ключові відмінності. Українська система швидша і адаптованіша до надзвичайних умов, що критично важливо під час війни. Європейська, вона системніша, з кращою стягуваністю та інтеграцією цифрових інструментів (автоматична фіксація, електронне провадження). Якщо в Україні штрафи часто сприймаються як формальність через низький рівень виконання, то в ЄС вони є реальним стримуючим фактором завдяки значним фінансовим наслідкам і прозорості процесу.

Для України порівняння відкриває чіткі перспективи: зберегти оперативність і адаптивність, але запозичити європейські механізми пропорційності, індивідуалізації та посилення виконавчого провадження. Проект нового Кодексу про адміністративні проступки вже містить елементи такого підходу (чіткіші строки, обов'язкова участь порушника, відеоконференції), але потребує подальшого розвитку. Впровадження оборотних штрафів для юридичних осіб, активна цифровізація та посилення гарантій прав особи дозволять зробити українські штрафи не менш ефективними, ніж європейські.

Таким чином, порівняльна оцінка підтверджує, що адміністративні штрафи є потужним інструментом публічного порядку в обох правових системах. Гібридна модель, тобто оперативність і адаптивність України в поєднанні з пропорційністю, стягуваністю та захистом прав ЄС, є оптимальним шляхом розвитку інституту в Україні. Реалізація цих рекомендацій дозволить

адміністративним штрафам стати ще ефективнішим засобом забезпечення публічного порядку в умовах воєнного стану та європейської інтеграції.

Для кращого візуального сприйняття, створимо таблицю:

Таблиця 3.3.

Порівняльна характеристика ефективності адміністративних штрафів

Критерій ефективності	Україна (КУпАП та практика)	Країни ЄС (OWiG, GDPR тощо)	Порівняльна оцінка
Оперативність накладення	Висока (протокол → постанова в короткі строки) .	Середня (детальні гарантії уповільнюють процес)	Україна ефективніша в кризах
Превентивний ефект	Середній (низька стягуваність)	Високий (значні штрафи для юросіб)	ЄС переважає
Пропорційність та гарантії прав	Середня (реформа потрібна)	Висока (мотивовані рішення, слухання)	ЄС значно кращий
Стягуваність та виконання	Низька–середня (проблеми з примусом)	Висока (розстрочка, ефективна виконавча система)	ЄС ефективніший
Адаптивність до воєнного стану/криз	Висока (спрощення процедур)	Середня (загальні правила)	Україна адаптованіша

Загальна ефективність для публічного порядку	Добра в оперативному реагуванні	Відмінна в довгостроковій превенції	Залежить від контексту
---	---------------------------------------	---	---------------------------

Порівняльна оцінка свідчить, що адміністративні штрафи в Україні ефективні як інструмент швидкого відновлення публічного порядку, особливо під час воєнного стану, де вони допомагають підтримувати стабільність і запобігати ескалації загроз [17; 8]. Однак загальна ефективність знижується через проблеми виконання, низьку стягуваність і недостатню пропорційність.

У країнах ЄС штрафи демонструють вищу довгострокову ефективність завдяки значним фінансовим санкціям (наприклад, Meta це 1,2 млрд євро за GDPR), чітким критеріям розрахунку (ст. 83 GDPR) та інтеграції з цифровими системами. Це забезпечує потужний превентивний ефект і високий рівень захисту прав особи [5; 2; 14].

Для підвищення ефективності в Україні рекомендується:

- Запровадити елементи оборотних штрафів для юридичних осіб (за прикладом GDPR).
- Посилити виконавче провадження та цифровізацію (автоматична фіксація, електронні постанови).
- Розширити гарантії прав (обов'язкова участь порушника, відеоконференції) відповідно до проєкту нового Кодексу [24].
- Активніше використовувати європейський досвід гармонізації (пропорційність, індивідуалізація) [10; 16; 19].

Таким чином, порівняльна оцінка доводить, що адміністративні штрафи є ефективним інструментом публічного порядку в обох системах, але гібридна модель (оперативність України + пропорційність ЄС) стане оптимальною для подальшого розвитку українського законодавства.

Висновки до розділу 3

Порівняльна характеристика ефективності адміністративних штрафів свідчить про те, що в Україні вони залишаються одним із найбільш оперативних та практично застосовуваних засобів забезпечення публічного порядку й реагування на адміністративні правопорушення. Особливо важливого значення адміністративні штрафи набули в умовах воєнного стану, коли держава потребує швидких і дієвих механізмів підтримання дисципліни, громадської безпеки та належного функціонування публічної влади. Українська модель адміністративної відповідальності характеризується відносною простотою процедури накладення штрафів, що дозволяє оперативно реагувати на правопорушення у сферах дорожнього руху, громадського порядку, благоустрою, мобілізаційних обов'язків та інших суспільно важливих відносин. Водночас аналіз практики держав Європейського Союзу демонструє значно вищий рівень ефективності адміністративних штрафів завдяки чіткій системі індивідуалізації санкцій, високому рівню добровільної сплати, ефективним механізмам примусового виконання та широкому використанню цифрових технологій. Європейський підхід ґрунтується насамперед на принципах пропорційності, правової визначеності та поваги до прав людини, що забезпечує не лише каральний, а й довгостроковий превентивний ефект. У багатьох країнах ЄС адміністративний штраф розглядається не лише як засіб покарання, а як інструмент формування правової культури та підвищення рівня довіри громадян до державних інституцій.

ВИСНОВКИ

Адміністративні штрафи є одним із найважливіших інструментів забезпечення публічного порядку в сучасній державі. У ході дослідження теоретико-правових засад, нормативно-правового регулювання та порівняльної характеристики ефективності цього інституту в Україні та країнах Європейського Союзу вдалося встановити ключові закономірності його функціонування, виявити сильні та слабкі сторони національної моделі та визначити перспективи її розвитку.

Теоретично адміністративний штраф являє собою грошове стягнення, яке накладається за вчинення адміністративного проступку і поєднує в собі каральну, превентивну, регулятивну та виховну функції. Він посідає центральне місце в системі адміністративної відповідальності, виступаючи завершальною ланкою державно-примусового впливу, коли м'якші заходи (переконання, стимулювання) виявилися неефективними.

У сучасних умовах, особливо під час дії воєнного стану, штрафи набувають додаткового значення як оперативний механізм підтримки стабільності суспільства, захисту національної безпеки та запобігання ескалації правопорушень.

Правове регулювання адміністративних штрафів в Україні базується на Кодексі України про адміністративні правопорушення, який, незважаючи на численні зміни, залишається дещо застарілим.

Доповнення спеціальними нормами воєнного стану дозволяє швидко реагувати на порушення публічного порядку, однак практика застосування свідчить про проблеми зі стягуванням, оскарженням та недостатньою індивідуалізацією санкцій.

Проект нового Кодексу України про адміністративні проступки є важливим кроком до модернізації інституту, оскільки вводить гуманістичні підходи, чіткіші гарантії прав особи та кращу адаптацію до європейських стандартів.

У країнах Європейського Союзу адміністративні штрафи регулюються на національному рівні (наприклад, німецький OWiG), але піддаються значному впливу наднаціональних актів, насамперед GDPR та Директиви 2024/1226. Європейська практика вирізняється високим рівнем пропорційності, детальною регламентацією процесуальних гарантій та значними фінансовими санкціями для юридичних осіб. Штрафи тут є частиною ефективної системи адміністративного примусу, яка поєднує оперативність з надійним захистом прав людини і демонструє високу стягуваність завдяки цифровізації та розвиненій виконавчій системі.

Порівняльна оцінка ефективності показує, що українська модель переважає в оперативності реагування та адаптивності до кризових умов воєнного стану, тоді як європейська працює у довгостроковій превенції, пропорційності та захисті прав особи.

Таблиця порівняння критеріїв ефективності (оперативність, стягуваність, пропорційність, адаптивність) підтверджує, що гібридна модель, яка поєднує сильні сторони обох систем, є найбільш перспективною для України.

Отже, адміністративні штрафи залишаються дієвим і необхідним інструментом публічного порядку. Для підвищення їх ефективності в Україні рекомендується:

- пришвидшити прийняття нового Кодексу про адміністративні проступки з урахуванням європейських стандартів пропорційності та індивідуалізації;
- посилити виконавче провадження та цифровізацію процесів накладення і стягнення штрафів;
- розширити практику врахування фінансового стану порушника та можливості розстрочки;
- активніше використовувати досвід ЄС у сфері великих санкцій для юридичних осіб та захисту прав людини.

Реалізація цих заходів дозволить адміністративним штрафам стати не лише каральним, а й сучасним, гуманним і ефективним механізмом забезпечення

публічного порядку, що відповідатиме викликам воєнного часу та європейським інтеграційним прагненням України.

Подальші наукові дослідження можуть бути спрямовані на емпіричний аналіз впливу реформи на рівень правопорушень та практичну ефективність нових норм у повоєнний період.

Таким чином, удосконалення інституту адміністративних штрафів є важливим кроком на шляху побудови правової, демократичної та безпечної держави, здатної ефективно захищати публічний порядок і права людини в умовах сучасних глобальних загроз.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. A and B v. Norway : Judgment of 15 November 2016 (ECHR 24130/11) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://hudoc.echr.coe.int> (дата звернення: 19.04.2026).
2. Act on Regulatory Offences (Gesetz über Ordnungswidrigkeiten – OWiG) : in the version published on 19 February 1987, last amended 17 July 2025 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_owig/englisch_owig.html (дата звернення: 19.04.2026).
3. Directive (EU) 2024/1226 on criminal offences and penalties for the violation of Union restrictive measures [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu> (дата звернення: 19.04.2026).
4. Engel and Others v. The Netherlands : Judgment of 8 June 1976 (ECHR 5100/71) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://hudoc.echr.coe.int> (дата звернення: 19.04.2026).
5. Regulation (EU) 2016/679 (GDPR) : General Data Protection Regulation [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32016R0679> (дата звернення: 19.04.2026).
6. Гордійчук М. В. Котенко Н. М., Адміністративний штраф як вид адміністративного стягнення (приклад з практики) *Право і суспільство*. 2023. № 4. С. 78–85.
7. Галуцько В. Д. Адміністративне право та адміністративний процес в умовах воєнного стану : навч. посібник : у 2 т. / В. Д. Галуцько, О. В. Правоторова. – Київ : Юридика, 2023. – Т. 1. – 620 с.
8. Дзіковський М. Р. Адміністративна відповідальність за порушення публічного порядку в умовах воєнного стану // *Публічне право*. – 2024. – № 1. – С. 40–48. URL: <https://ppdnz.com.ua/index.php/home/article/view/40> (дата звернення: 19.04.2026).
9. Дрок І. С. Адміністративна відповідальність за порушення встановлених обмежень під час дії режиму воєнного стану // *Поліцейська діяльність*. – 2023. – № 7. – С. 134–142. URL:

<https://policeystika.dnuvs.ukr.education/index.php/policeystyka/article/view/27> (дата звернення: 19.04.2026).

10. Заросило В. Близнюк І., Грохольський В., Басс В., Міхно А. Порівняльний аналіз адміністративних та кримінальних покарань в Україні та деяких зарубіжних країнах і перспективи змін // *Science and law*. – 2023. – Vol. 6, № 4. – Р. 112–125. URL: <https://sjs-journal.com.ua/en/journals/tom-6-4-2023/porivnyalny-analiz-administrativnikh-ta-kriminalnikh-pokaran-v-ukrayini-ta-deyakikh-zarubizhnikh-krayinakh-i-perspektivi-zmin> (дата звернення: 19.04.2026).

11. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» : від 12.03.2015 № 389-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19> (дата звернення: 19.04.2026).

12. Закон України від 12.02.2025 № 4240-IX [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4240-20> (дата звернення: 19.04.2026).

13. Закон України від 18.07.2024 № 3886-IX «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення...» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3886-20> (дата звернення: 19.04.2026).

14. Ібаньєс Коломо П. Administrative Sanctions and Proportionality in EU Law // *Common Market Law Review*. – 2024. – Vol. 61, № 3. – Р. 137–162.

15. Кодекс України про адміністративні правопорушення : від 07.12.1984 № 8073-X [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/8073-10> (дата звернення: 19.04.2026).

16. Когут О. В. Гармонізація адміністративного законодавства України та Європейського Союзу: проблеми і тенденції розвитку. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2024. № 1 (71). С. 102–111.

17. Колеснікова М. В. Тригуб О. М. Адміністративна відповідальність в умовах воєнного стану. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2026. № 37-1. С. 220–228. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2026/02/37-1.pdf> (дата звернення: 19.04.2026).

18. Константінов С. Ф. Адміністративно-деліктне право як інструмент забезпечення безпеки держави. *Київські часи права*. 2025. № 1. С. 45–52. URL:

<https://kyivchasprava.kneu.in.ua/index.php/kyivchasprava/article/view/714> (дата звернення: 19.04.2026).

19. Козачук Д. А., Панфілов О. Є. Адміністративна відповідальність у системі адміністративно-правових заходів впливу: сучасний вимір та європейські орієнтири. *Вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2025. Вип. 2. – С. 91–104. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/11/17-2.pdf> (дата звернення: 19.04.2026).

20. Огляд судової практики Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду за січень 2026 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/ogliady/Oglyad_KAS_01_2026.pdf (дата звернення: 19.04.2026).

21. Остапенко О. І. Адміністративне право України : підручник. – Львів : ЛьвДУВС, 2021. 618 с.

22. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 08.08.2023 № 910/5880/21 [Електронний ресурс] Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/C0255550> (дата звернення: 19.04.2026).

23. Постанова Верховного Суду від 18.03.2026 [Електронний ресурс]. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/134979530> (дата звернення: 19.04.2026).

24. Проект Кодексу України про адміністративні проступки (реєстр. № 11386 від 28.06.2024) [Електронний ресурс]. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/44507> (дата звернення: 19.04.2026).

25. Скочиляс-Павлів О. В. Проблеми адміністративної відповідальності: доктринальні підходи та перспективи реформування. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 48-1. С. 220–225.

26. Соловйова О. М. Особливості застосування Закону України «Про адміністративну процедуру» у сфері національної безпеки та оборони. *Вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2025. Вип. 27-2. С. 45–52.

27. Тернущак М. І. Практика застосування адміністративних штрафів в Україні: проблеми ефективності. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2024. № 4. С. 33–42.

28. Ярема О. Г. Адміністративне судочинство як спосіб забезпечення публічного порядку. *Адміністративне право і процес*. 2023. № 46. С. 112–118.